

**МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
ОДЕСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ ЕКОНОМІЧНИЙ УНІВЕРСИТЕТ**

Кафедра банківської справи

Допущено до захисту
Завідувач кафедри

“ ___ ” _____ 20__ р.

ВИПУСКНА РОБОТА

на здобуття освітнього ступеня бакалавра

зі спеціальності «Фінанси та Кредит»

за темою: Організація здійснення банком операцій з дорогоцінними та
банківськими металами

Виконавець

Студентка **4 курсу**

Кредитно – економічного факультету

Пушкарьова Аляона Вікторівна

Науковий керівник

- Кандидат економічних наук

(науковий ступінь, вчене звання)

Деркач Юлія Борисівна

(прізвище, ім'я, по батькові) /підпис/

Одеса 2018

АНОТАЦІЯ

Дипломна робота складається з трьох розділів, висновків, додатків та списку використаної літератури. Об'єктом дослідження є ринок дорогоцінних та банківських металів. Предметом дослідження є теоретично-методологічні засади щодо організації здійснення банком операцій з дорогоцінними та банківськими металами та рекомендації і прогнози щодо розвитку даного виду банківських валютних операцій.

Мета випускної роботи полягає у аналізі і узагальненні досвіду проведення операцій банків з дорогоцінними та банківськими металами. Виявити перспективи розвитку даного типу банківських операцій.

У процесі дослідження використовувалися такі загальнонаукові методи пізнання, як: теоретичне узагальнення, порівняння, групування та систематизація, системного аналізу, логічне узагальнення, а також графічний метод.

Рік виконання дипломної роботи: 2017-2018.

Рік захисту роботи: 2018.

Ключові слова: дорогоцінні метали, банківські метали, ринок дорогоцінних металів, операції з банківськими металами, банківські зливки, інвестиційні монети, пам'ятні монети, поточні рахунки у банківських металах.

Дипломна робота містить 79 сторінки, 9 таблиць, 12 рисунків та 3 додатків, список використаної літератури з 60 найменувань.

ANOTATION

Graduate work consists of three sections, conclusions, annexes and list of used literature. The object of research is the market of precious and precious metals. The subject of the study is theoretical and methodological principles for the organization of the Bank's operations with precious and precious metals and recommendations and forecasts for the development of this type of bank currency operations.

The purpose of Graduate work is to analyze and generalize the experience of conducting operations of banks with precious and precious metals. Identify the prospects for the development of this type of banking operations.

In the process of accession, the so-called natural methods of recognition were manifested in the same way: theoretical theory, povyvnyannya, grupuvannya that systematization, system analysis, logic, and such a graphical method.

Release year thesis: 2017-2018.

Year of defense: 2018.

Key words: precious metals, bank metals, precious metals market, operations with bank metals, bank ingots, investment coins, commemorative coins, current accounts in bank metals. Thesis contains 79 pages, 9 tables, 12 figures and 3 applications, list of used literature from 60 titles.

ЗМІСТ

ВСТУП	6
РОЗДІЛ 1 ТЕОРЕТИЧНІ ОСНОВИ ТА ЗАКОНОДАВЧЕ РЕГУЛЮВАННЯ ОПЕРАЦІЙ БАНКІВ З ДОРОГОЦІННИМИ ТА БАНКІВСЬКИМИ МЕТАЛАМИ.....	7
1.1. Особливості функціонування ринку дорогоцінних металів.....	7
1.2. Законодавче регулювання операцій банків на ринку дорогоцінних та банківських металів.....	19
Висновки першого розділу.....	26
РОЗДІЛ 2 АНАЛІЗ ОПЕРАЦІЙ БАНКІВ З ДОРОГОЦІННИМИ ТА БАНКІВСЬКИМИ МЕТАЛАМИ.....	28
2.1. Аналіз ринку дорогоцінних та банківських металів в Україні.....	28
2.2. Аналіз операцій з дорогоцінними та банківськими металами в банківських установах	37
2.3. Валютний контроль за здійсненням банками операцій з дорогоціннимитабанківськимиметалами.....	45
Висновки до другого розділу.....	52
РОЗДІЛ 3 ПЕСПЕКТИВИ ЩОДО РОЗВИТКУ РИНКУ ДОРОГОЦІННИХ ТА БАНКІВСЬКИХ МЕТАЛІВ В УКРАЇНИ.....	54
3.1. Використання світового досвіду у проведенні операцій банків з дорогоцінними та банківськими металами.....	54
3.2. Перспективи розвитку ринку дорогоцінних металів в Україні.....	62
Висновки до третього розділу.....	66
ВИСНОВКИ.....	68
СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ.....	70
ДОДАТКИ.....	76

ВСТУП

Актуальність теми дослідження: Розгляд функціонування ринку дорогоцінних металів є важливим аспектом у вивченні економіки під час активного розвитку міжнародної глобалізації. В умовах стрімкого обвалу курсу національної валюти України та безсистемних коливань курсів долара та євро єдиним надійним матеріальним носієм вартості залишається золото. Крім того, інвестування коштів у нерухомість чи землю є не вигідним через високий рівень корумпованості, ускладнення процедур оцінки майна, та зміни в податковому законодавстві, які роблять інвестування тимчасово вільних коштів у нерухомість недоцільним. Ще один сегмент фінансового ринку – ринок цінних паперів так й не став майданчиком для реалізації інвестиційних цілей населення через нерозвиненість інфраструктури, відсутність прозорості та високі вимоги фінансових посередників. Саме тому золото знову стало головною інвестиційною ідеєю на національному ринку фінансових послуг і має можливість і всі передумови виступати у якості резервного та інвестиційного активу.

Оцінка операцій із дорогоцінними металами актуальна як для інвесторів, так і для банків, особливо за нестабільної економічної ситуації, що, зокрема, спостерігається в Україні в останні роки. У зв'язку зі складністю соціально-економічних процесів, що розвиваються у XXI столітті, існує певна тенденція до періодичного усвідомлення ролі благородних металів у світовій платіжній системі. Саме тому актуальними є питання, чим це зумовлено, як розвивається ринок золота останнім часом, які операції здійснюються на українському ринку дорогоцінних металів та чи варто інвестувати в золото сьогодні/

Проблемам міжнародного та вітчизняного ринку дорогоцінних металів присвячені наукові дослідження вітчизняних вчених: «Міжнародний ринок золота: сучасний стан і структура» В.Ю. Дудченка, «Аналіз кон'юнктури та тенденцій сучасного розвитку ринку золота» А.П. Пухальської, «Інвестиційна діяльність України на ринку золота» І.Я. Кулиняка, «Аналіз ринку золота в Україні» М.Д. Домашенка, «Сучасний стан і перспективи ринку банківського золота в Україні» О.В. Кота

Мета випускної роботи – проаналізувати і узагальнити досвід проведення операцій банків з дорогоцінними та банківськими металами. Виявити перспективи розвитку даного типу банківських операцій.

Реалізація поставленої мети обумовлює вирішення наступних задач:

- проаналізувати ринок дорогоцінних та банківських металів в Україні;
- Проаналізувати нормативно-правову базу, що регулює операції банків з дорогоцінними та банківськими металами;
- визначити операції, що проводять українські банки з дорогоцінними металами, з'ясувати порядок та особливості їх проведення;
- дослідити світовий ринок дорогоцінних та банківських металів, надати рекомендації та прогнози щодо розвитку ринку в Україні.

Об'єктом дослідження є ринок дорогоцінних та банківських металів

Предмет дослідження – операції банків з банківськими металами

У процесі дослідження використовувалися такі загальнонаукові методи пізнання, як: теоретичне узагальнення, порівняння, групування та систематизація, системного аналізу, логічне узагальнення, а також графічний метод.

Інформаційна база – наукові статті вітчизняних та зарубіжних вчених, нормативно-законодавчі акти України, офіційні сайти окремих комерційних банків, офіційні сайти НБУ, Міністерства Фінансів,

ВИСНОВОК

У випускній дипломній роботі наведено теоретичне узагальнення і вирішення наукового завдання, яке полягає у визначенні теоретичних аспектів функціонування ринку дорогоцінних та банківських металів, аналізі операцій, що проводять банки з дорогоцінними та банківськими металами.

В результаті проведеного дослідження можна зробити такі висновки:

1. За підсумками аналізу ринку дорогоцінних металів підтверджено переважання сегмента банківського золота в структурі національного ринку банківських металів. Цей факт знаходить своє відображення в обсягах і номенклатурі злиwkів наявної пропозиції такого активу.
2. Другим за потенціалом сегментом ринку є операції з банківським сріблом, що популярні внаслідок відносної дешевизни цього банківського металу. Ринкові сегменти банківських платини і паладію є нерозвиненими, а операції в цих сегментах мають епізодичний характер через свою не традиційність для вітчизняного ринку
3. Аналіз ринку дорогоцінних та банківських металів показав, що основними учасниками ринку є банківські установи, фінансові небанківські установи – ломбарди та страхові компанії, інвестори – юридичні та фізичні особи, Національний банк України.
4. Ціна на дорогоцінні метали в Україні формується під низкою факторів. На ціну на золото та срібло мають вплив міжнародні тенденції та внутрішні чинники: економічні, політичні, соціальні.
5. За даними дослідження було визначено основні операції українських банків з дорогоцінними металами:
 - Купівля-продаж банківських злиwkів;
 - Операції з продажу іноземних та українських інвестиційних монет, та пам'ятних монет, виготовлених з дорогоцінних металів;

- Відкриття, ведення та обслуговування поточних рахунків клієнтів у банківських металах;
 - Відкриття металевих депозитних рахунків;
 - Послуги зі зберігання та експертизи банківських металів.
- б. Операції з банківськими металами регулюються і контролюються як з боку банківської установи, як агента валютного регулювання, так і з боку Національного Банку України. На даний час політика валютного регулювання за операціями з банківськими та дорогоцінними металами є жорсткою і обмежуючою. Проте є перспективи з лібералізації даного ринку з прийняттям Закону «Про валюту»

Світові тенденції розвитку ринку банківських та дорогоцінних металів свідчать про те, що інвестори прагнуть вкладати кошти у благородні метали з метою збереження власних заощаджень, та отримання прибутку від здійснення операцій з металами. Найбільшої популярності набирають операції без фізичної поставки золота, адже витрати на здійснення такої операції значно менші. Операції ж українських банків з банківськими металами є значно меншими за обсягами, проте ми є перспективи до розвитку в проведенні даних операцій та залучені до міжнародних процесів й вітчизняних представників ринку дорогоцінних та банківських металів.

Одне з досліджень World Gold Council показало, що в період фінансової нестабільності інвестиційні портфелі, в які включено золото, мають кращі характеристики (за рахунок збільшення прибутку або зменшення витрат), ніж ті, до складу яких золото не входить. Отже, золото слугує економічно ефективною формою захисту інвестиційного портфеля від знецінення.

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ

1. Офіційний сайт Міністерства Фінансів України [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <https://minfin.com.ua/>
2. Офіційний сайт Асоціації Український банків [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://aub.org.ua/>
3. Офіційний сайт АТ «Ощадбанк» [Електронний ресурс] – Режим доступу: <https://www.oschadbank.ua/ua/>
4. Декрет Кабінету Міністрів України «Про систему валютного регулювання і валютного контролю» №15-93 від 19.02.1993 [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://zakon2.rada.gov.ua/laws/show/15-93>
5. Офіційний сайт Національного банку України [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <https://bank.gov.ua/control/uk/index>
6. Електронний ресурс <https://www.gold.org/>
7. Закон України Про державне регулювання видобутку, виробництва і використання дорогоцінних металів і дорогоцінного каміння та контроль за операціями з ними [Електронний ресурс] – Режим доступу: <http://zakon2.rada.gov.ua/laws/show/637/97-%D0%B2%D1%80>
8. Положення НБУ Про здійснення операцій з банківськими металами №325 від 06.08.2003 [Електронний ресурс] – Режим доступу: <http://zakon2.rada.gov.ua/laws/show/z0749-03>
9. Герасимович А.М. Методологічні засади обліку банківських операцій на ринку банківських металів // Бухгалтерський облік, аналіз та аудит: проблеми теорії, методології, організації. - 2015. - № 1. - С. 42-50. - Режим доступу: http://nbuv.gov.ua/UJRN/boaa_2015_1%2814%29_8
10. Чиж Л. М. Стан та інвестиційні перспективи ринку банківських металів в Україні // Вісник Національного університету "Львівська політехніка". – 2007. – № 579 : Проблеми економіки та управління. – С. 317–320.

11. Василенко В.В. Характеристика сегментації ринку банківських металів України // Актуальні проблеми економіки №6(132) - 2012 . с.248-254
12. Кот О.В. Сучасний стан і перспективи ринку банківського золота в Україні// Фінанси, облік і аудит. Випуск 1 (21) с.87-92
13. Банки і Банківська справа: підручник для бакалаврів /За ред. Боровковой В.А. – М: Видавництво Юрайт, 2016 – 623с.
14. Офіційний сайт «Укргазбанку» [Електронний ресурс] – Режим доступу: <https://www.ukrgasbank.com/>
15. Офіційний сайт «ОТР Банк» [Електронний ресурс] – Режим доступу: <https://ru.otrbank.com.ua/>
16. Офіційний сайт «Укрексімбанку» [Електронний ресурс] – Режим доступу: <https://www.eximb.com/ukr/personal/>
17. Офіційний сайт «ТАСКОМБАНКУ» [Електронний ресурс] – Режим доступу: <http://www.tascombank.com.ua/>
18. Диба М.І., Василенко В.В. Класифікація та функції банківських металів//Збірник наукових праць Національного університету державної податкової служби України. - 2012. - № 1. - С. 101-110.
19. Руснак Ю.І Особливості правового регулювання ринку банківських металів в - [Електронний ресурс] - Режим доступу: http://www.pap.in.ua/6_2015/67.pdf
20. Деркач Ю.Б Особливості валютного регулювання в сучасних умовах розвитку економіки // Вісник соціально-економічних досліджень, 2013 рік, випуск 3(50) с.126-131
21. Полякова Ю.В. Світові ринки дорогоцінних металів в умовах глобальної економіки - [Електронний ресурс] - Режим доступу: http://journals.iir.kiev.ua/index.php/ec_n/article/viewFile/3059/2747
22. Ксьондз С.М. Діяльність ломбардів як учасники ринку фінансових послуг // Вісник Хмельницького національного університету - 2013., № 6, Т. 2 с.154-159

23. Нетудихата К.Л. Розвиток ломбардів як суб'єктів ринку фінансових послуг у сучасних умовах// Науковий вісник Міжнародного гуманітарного університету. С.129-133
24. Коренюк П.І. Продлеми та особливості формування ринку дорогоцінних металів в Україні // Глобальні та національні проблеми економіки. Випуск 21. – 2018. С.164-167. Режим доступу: <http://global-national.in.ua/archive/21-2018/33.pdf>
25. Куржлев М.О. Ринок дорогоцінних металів як складова валютного ринку держави: функціонування та розвиток в Україні // Економічний вісник університету | Випуск № 25/1. – 2015. С. 174-178
26. Фатеев М. Світовий ринок дорогоцінних металів // Вісник Національного банку України. – 2013. – № 4. – С. 3-7
27. Голубка С.М. Держане регулювання операцій з дорогоцінними металами // Науковий вісник. Випуск 27 Ч.1 – 2017. С. 54-58
28. Офіційний сайт Української біржі дорогоцінних металів [Електронний ресурс] - Режим доступу: <http://www.gold9999.ua/>
29. Електронний ресурс - <https://data.worldbank.org/>
30. Постанова Національного Банку України Про порядок видачі банкам банківських ліцензій, письмових дозволів та ліцензій на виконання окремих операцій №306 від 08.09.2011
31. Постанова Національного банку України Про встановлення офіційного курсу гривні до іноземних валют та курсу банківських металів №496 від 12.11.2003 [Електронний ресурс] - Режим доступу: <http://zakon5.rada.gov.ua/laws/show/z1094-03>
32. Реформа валютного регулювання [Електронний ресурс] - Режим доступу: <https://bank.gov.ua/doccatalog/document?id=40253908>
33. Zoellick seeks gold standard debate // Financial Times. –2010. – [Електронний ресурс] - Режим доступу:

- <https://www.ft.com/content/eda8f512-eaae-11df-b28d-00144feab49a#axzz1pZx2tAJD>
34. Harmston S. Gold as a store of value/ Stephen Harmston // World Gold Council. –1998. – [Електронний ресурс] - Режим доступу: http://www.spdrgoldshares.com/media/GLD/file/research_study_22.pdf
35. Офіційний сайт державної фіскальної служби – [Електронний ресурс] - Режим доступу: <http://sfs.gov.ua/>
36. Офіційний сайт ПАТ «Радабанк» – [Електронний ресурс] - Режим доступу: <http://www.radabank.com.ua/>
37. Офіційний сайт ПАТ «Правексбанк» – [Електронний ресурс] - Режим доступу: <https://www.pravex.com.ua/>
38. Електронний ресурс <http://worldsilvercouncil.in/>
39. Ерфан Є. А., СУЧАСНІ ТЕНДЕНЦІЇ РОЗВИТКУ РИНКУ ЗОЛОТА // Науковий вісник Ужгородського національного університету/ Випуск 12, частина 1.- 2017 - с.102-106
40. Ксенжук О.С., Тенденції функціонування світового ринку дорогоцінних металів в умовах глобальної фінансової нестабільності // Економічний аналіз. – 2017- Том 27 №4.- с.289-298
41. Зверяков М. І. Антикризове управління фінансовою стійкістю банку в умовах економічних дисбалансів: монографія / М.І. Зверяков, О.М. Зверяков. – Одеса: ОНЕУ, 2015. – 418 с.
42. Зверяков М.І. Управління фінансовою стійкістю банків / М.І. Зверяков, В.В. Коваленко, О.С. Сергеева. – Одеса: Видавництво «Атлант», - 2014. – 485 с.
43. Зверяков М. І. Банківський капітал: вимоги Базеля III / М. І. Зверяков, В. В. Коваленко // Фінанси України. – 2011. – № 6. – С. 13-23.
44. Офіційний сайт Державної служби статистики – [Електронний ресурс] - Режим доступу: <http://www.ukrstat.gov.ua/>
42. Банківські операції : підручник. – 2-ге вид., випр. і доп. / А. М. Мороз, М. Л. Савлук, М. Ф. Пуховкіна та ін. ; за ред. А. М. Мороза. – К. : КНЕУ, 2002. – 476 с. 2.

- 43.Блащук Ю. Деякі міркування щодо ринку дорогоцінних металів в Україні / Ю. Блащук // Вісник НБУ. – 2000. – № 7. – С. 54–56. 3.
- 44.Интернет-журнал по страхуванню “Фориншурер” [Електронний ресурс] / Е. Дудникова. Обзор мирового рынка золота. Анализ цен и прогнозы развития до 2012 года. – 2010. – Режим доступу до журналу : <http://forinsurer.com/public/10/02/19/4042>.
- 45.Про банки і банківську діяльність [Електронний ресурс] : закон України від 07.12.2000 №2121–III / Офіційний сайт ВР України. – Режим доступу : <http://www.rada.gov.ua>.
46. Про запобігання та протидію легалізації (відмиванню) доходів, одержаних злочинним шляхом, фінансуванню тероризму та фінансуванню розповсюдження зброї масового знищення : закон України від 14.10.2014 № 1702-VII [Електронний ресурс] / Офіційний сайт ВР України. – Режим доступу: <http://www.rada.gov.ua>
- 47.Про здійснення банками фінансового моніторингу : постанова Правління Національного банку України від 26.06.2015, №419 [Електронний ресурс] / Офіційний сайт ВР України. – Режим доступу : <http://www.rada.gov.ua>.
- 48.Про порядок регулювання діяльності банків в Україні - [Електронний ресурс]: інструкція, затверджена постановою Правління НБУ від 28.08.2001 №368. –Режим доступу: <http://zakon5.rada.gov.ua/laws/show/z0841-01>.
- 49.Про фінансові послуги та державне регулювання ринків фінансових послуг [Електронний ресурс] : закон України від 12.07.2001, № 2664–III / Офіційний сайт ВР України. – Режим доступу :<http://www.rada.gov.ua>.
- 50.Сорок рекомендацій Групи з розробки фінансових заходів боротьби з відмиванням грошей та фінансуванням тероризму (FATF) [Електронний ресурс]. – Режим доступу : http://www.sdfm.gov.ua/content/File/Site_docs/2008/20.09.08/40_ukr_new-3.htm.
- 51.Банківський нагляд : навч. посіб. / [В.І. Міщенко, А.П. Яценюк, В.В. Коваленко, О.Г. Коренева] ; за ред. Міщенко В.І. – К. : Знання, 2004. –

- 406 с.
52. Вплив глобалізації на розвиток банківської системи України / за редакцією проф. Л.В. Кузнецової.- Одеса: Видавництво «Атлант», 2011. – 517 с.
53. Коваленко В. В. Міжнародний досвід у сфері запобігання та протидії відмиванню доходів, одержаних злочинним шляхом, та фінансуванню тероризму : монографія / В. В. Коваленко, С. О. Дмитров, А. В. Єжов. – Суми : УАБС НБУ, 2007. – 112 с.
54. Коваленко В.В. Банківське регулювання і нагляд: методологія та практика: монографія / За ред. В.В. Коваленко. – Одеса: Видавництво «Атлант», 2013. – 491 с.
55. Коваленко В.В. Фінансовий моніторинг банків : навч. посіб. / В.В. Коваленко– Суми : Мрія–1 ЛТД, 2005. – 120 с.
56. Регулювання діяльності банків в умовах глобальних викликів: монографія / за редакцією проф. Л.О. Примостки. – К.: КНЕУ, 2012. – 459 с.
57. Фінансовий моніторинг в банку : навч. посіб. / [С.О. Дмитров, В.В.Коваленко, А.В. Єжов , О.М. Бережний] ; [за ред. С.О. Дмитрова, В.В. Коваленко]. – Суми : ВТД Університетська книга, 2008.– 336 с.
58. Сайт Міжнародного валютного фонду – [Електронний ресурс] - Режим доступу: <http://www.imf.org/external/russian/>
59. Методичні вказівки з інспектування банків «Система оцінки ризиків», схвалені постановою Правління Національного банку України від 15.03.2004 №104.// [Електронний ресурс]. – Режим доступу:<http://zakon.rada.gov.ua/cgi-bin/laws/main.cgi>.
60. Основні Принципи ефективного банківського нагляду [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://fg.dressost.ru>